

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 606/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ondrejom Bartošovičom, advokátom, P. Pázmaňa 2020/30, Šaľa, proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 5Tos/192/2024-1474 z 24. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 8 ods. 3 a 5 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4 a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) postupom a uznesením krajského súdu č. k. 5Tos/192/2024-1474 z 24. septembra 2024. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, prikázať krajskému súdu bezodkladne ho prepustiť z väzby na slobodu, krajskému súdu zakázať pokračovanie v porušovaní označených práv sťažovateľa a priznať mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je od 1. marca 2023 väzobne [z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] trestne stíhaný a následne od 16. augusta 2023 obžalovaný pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3, ods. 4 písm. c), ods. 6 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a j) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona.

3. Sťažovateľ žiadosťou z 12. augusta 2024 doručенou Okresnému súdu Galanta 12. augusta 2024 požiadal okresný súd o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej okresný súd uznesením sp. zn. 11T/59/2023 z 19. augusta 2024 rozhodol tak, že podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku v spojení

s § 80 ods. 1 písm. b) a c) a ods. 2 Trestného poriadku pri naďalej zistenom dôvode väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vyhovel žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, nahradil väzbu sťažovateľa prijatím jeho písomného sľubu a dohľadom probačného a mediačného úradníka nad ním a prepustil ho z väzby na slobodu, podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku sťažovateľovi uložil povinnosť oznámiť okresnému súdu každú zmenu miesta svojho pobytu a podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi uložil viaceré obmedzenia a povinnosti. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal prokurátor sťažnosť, o ktorej krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku predmetné prvostupňové uznesenie okresného súdu v celom rozsahu zrušil, podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby prijatím písomného sľubu zamietol a zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti vyplýva, že súdny spis okresného súdu vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 11T/59/2023 bol spolu so sťažnosťou prokurátora proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 11T/59/2023 z 19. augusta 2024 predložený okresným súdom na rozhodnutie krajskému súdu 13. septembra 2024, pričom po rozhodnutí krajského súdu bol predmetný spis vrátený okresnému súdu 7. októbra 2024.

5. Vo vzťahu k napadnutému postupu krajského súdu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nebolo rozhodnuté urýchlene, resp. bez meškania, keďže krajský súd napadnutým uznesením rozhodol o sťažnosti prokurátora proti predmetnému prvostupňovému väzobnému uzneseniu okresného súdu až 24. septembra 2024, teda viac ako päť týždňov od prvostupňového väzobného uznesenia okresného súdu. Takýto časový odstup je podľa názoru sťažovateľa neprípustný.

6. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ v podstatnom namieta, že krajský súd ním arbitrárne zrušil zákonné prvostupňové väzobné uznesenie okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o nahradení jeho väzby, a teda podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd na rozdiel od okresného súdu nedostatočne zaoberal možnosťou nahradenia jeho väzby.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

9. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti hovoriť, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

II.1. K namietanému porušeniu práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe napadnutým postupom krajského súdu:

10. Vo vzťahu k napadnutému postupu krajského súdu sťažovateľ namieta, že krajský súd vo veci jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nerozhodoval urýchlene.

11. Z čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorými sa zaručuje osobná sloboda, možno vyvodiť aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (III. ÚS 7/00, II. ÚS 642/2017, I. ÚS 299/2019).

12. Ústavný súd už vo svojej judikatúre k rozhodovaniu všeobecných súdov o väzbe obvineného/obžalovaného uviedol, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenia posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napr. III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011, I. ÚS 276/2019, I. ÚS 299/2019, II. ÚS 86/2019).

13. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému postupu krajského súdu v súvislosti s rozhodovaním o predmetnej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu.

14. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd na úvod konštatuje, že v rámci posúdenia dôvodnosti ústavnej sťažnosti neposudzoval celkovú dĺžku rozhodovania všeobecných súdov o predmetnej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ale „len“ jej časť týkajúcu sa rozhodovania krajského súdu, keďže sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich práv výlučne postupom a uznesením krajského súdu, a nie aj postupom okresného súdu, v dôsledku čoho predmetom ústavného prieskumu sťažovateľom namietaného porušenia označených práv môže byť len označený postup krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že v zmysle § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd

rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti. Uvedené osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené zvoleným advokátom.

15. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd predložil príslušný súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti prokurátora proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu 13. septembra 2024, krajský súd o sťažnosti prokurátora rozhodol právoplatne napadnutým uznesením z 24. septembra 2024, pričom po rozhodnutí krajského súdu bol predmetný spis vrátený okresnému súdu 7. októbra 2024.

16. Z uvedeného vyplýva, že konanie o pozbavení osobnej slobody sťažovateľa na krajskom súde trvalo od predloženia príslušného súdneho spisu krajskému súdu do vrátenia predmetného spisu okresnému súdu celkovo 25 dní.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že doba rozhodovania o pozbavení osobnej slobody sťažovateľa nepresiahla na krajskom súde dobu jedného mesiaca, čo je v súlade s požiadavkou na neodkladné rozhodnutie o väzbe. Ústavný súd v okolnostiach posudzovaného prípadu nevidel žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by boli (v kontexte práva na prednostné a urýchlené rozhodnutie o väzbe) spôsobilé spochybníť ústavnú akceptovateľnosť napadnutého postupu krajského súdu.

18. Navyše ústavný súd, podobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) už judikovali, že požiadavka „urýchlenosti“ je v konaní pred sťažnostným súdom menej prísna (IV. ÚS 78/2019, I. ÚS 423/2020, II. ÚS 300/2021, II. ÚS 16/2024; rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198; rozsudok vo veci Shcherbina proti Rusku z 26. 6. 2014, sťažnosť č. 41970/11, bod 65). Predmetné rozhodovanie sťažnostného súdu tak možno z pohľadu ochrany základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru akceptovať (už citovaná judikatúra, tiež rozsudok vo veci Ilmseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14).

19. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý postup krajského súdu pri rozhodovaní o predmetnej sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohli reálne viesť k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľa, a preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

A. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru, resp. podľa čl. 9 ods. 1 a 3 paktu:

20. Článok 5 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 9 ods. 1 paktu vyžadujú, aby pozbavenie osobnej slobody bolo zákonné a v súlade s konaním ustanoveným zákonom, pričom dohovor tu priamo odkazuje na vnútroštátne právo a upravuje povinnosť dodržiavať hmotné aj procesné právne normy a taktiež povinnosť, aby každé pozbavenie osobnej slobody zároveň bolo v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, resp. čl. 9 ods. 1 paktu, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou.

21. Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva zaručeného čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, resp. čl. 9 ods. 1 paktu konštatuje, že ústavnou sťažnosťou bolo napadnuté uznesenie krajského súdu o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa (rozhodovalo sa o žiadosti sťažovateľa o jeho prepustenie z väzby na slobodu). Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, resp. čl. 9 ods. 1 paktu sa však *ratione materiae* vzťahujú na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka o porušení práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, resp. čl. 9 ods. 1 paktu je preto neopodstatnená už na prvý pohľad (obdobne napr. I. ÚS 352/06, III. ÚS 34/07, III. ÚS 67/08, II. ÚS 105/2019).

22. Takisto pokiaľ ide o sťažovateľom formulovanú námietku porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru, resp. čl. 9 ods. 3 paktu, ústavný súd uvádza, že procesné garancie súdnej kontroly väzby v rámci nasledujúcich štádií väzobného rozhodovania (napr. preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby, rozhodovanie o predĺžení väzby a rozhodovanie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby) poskytuje čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 9 ods. 4 paktu, pričom sťažovateľom označený čl. 5 ods. 3 dohovoru, resp. čl. 9 ods. 3 paktu je aplikovateľný v rámci primárneho rozhodovania o vzatí do väzby.

23. Ústavný súd preto konštatuje nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením a označenými článkami dohovoru, resp. paktu z dôvodu ich neaplikovateľnosti v predmetnej veci. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

B. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu:

24. Rozhodovacia činnosť EŠLP jednoznačne vymedzila záver, že záruky čl. 6 dohovoru sa v „trestných“ veciach týkajú len konaní, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti“ obvinenia, a nevzťahujú sa na mnohé konania súvisiace s trestným stíhaním, ktorých predmetom nie je rozhodovanie o vine a treste. Vychádzajúc z uvedeného, režimu čl. 6 dohovoru nepodlieha (okrem iného) rozhodovanie o väzbe (Neumeister c. Rakúsko z 26. 6. 1968 a Matznetter c. Rakúsko z 10. 11. 1969). Procesné garancie pri súdnej kontrole väzby poskytuje čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Obdobne na to poukazuje judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 14 ods. 1 paktu, čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny ani čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 14 ods. 1 paktu, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. čl. 8 listiny, ako aj čl. 5 dohovoru, resp. čl. 9 paktu (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Procesnoprávne garancie vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a tiež z čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 14 ods. 1 paktu sa týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (resp. o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby.

25. Z dôvodu neaplikovateľnosti uvedených článkov ústavy, listiny, dohovoru a paktu na väzobné konanie v jeho následnom štádiu boli sťažovateľom formulované námietky porušenia označených článkov ústavy, listiny a dohovoru napadnutým uznesením posúdené ako zjavne neopodstatnené

a ústavná sťažnosť v uvedenom rozsahu odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

C. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 8 ods. 3 a 5 listiny, resp. práv podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 9 ods. 4 paktu:

26. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ namieta, že krajský súd arbitrárne zrušil zákonné prvostupňové väzobné uznesenie okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o nahradení jeho väzby, a teda podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd na rozdiel od okresného súdu nedostatočne zaoberal možnosťou nahradenia jeho väzby.

27. Na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, kde sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou (napr. IV. ÚS 321/2022). Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy už viackrát uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje viaceré práva, okrem iného aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (napr. I. ÚS 26/2013, II. ÚS 564/2018, III. ÚS 7/00, IV. ÚS 270/09). Z obsahu základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (napr. II. ÚS 564/2018, III. ÚS 271/07, IV. ÚS 361/09).

28. V súvislosti s nenahradením sťažovateľovej väzby ústavný súd znovu pripomína, že súd rozhodujúci o väzbe je povinný skúmať významné skutočnosti za väzbu a proti nej vrátane možnosti nahradiť ju miernejším opatrením. Pritom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (napr. III. ÚS 550/2021, III. ÚS 675/2021, IV. ÚS 207/07, IV. ÚS 650/2018, IV. ÚS 436/2021). Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv – R 44/2018; m. m. napr. I. ÚS 487/2021, III. ÚS 625/2022).

29. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi opakovane akcentuje, že väzba predstavuje vážny zásah do osobnej slobody, a preto je povinnosťou všeobecných súdov obzvlášť citlivo zvažovať argumenty pre ďalšie trvanie väzby. Z ustanovení Trestného poriadku priamo vyplýva povinnosť všeobecných súdov skúmať, či je v prípade dôvodnosti väzby možné väzbu nahradiť alternatívnymi prostriedkami.

30. Pokiaľ ide o otázku nahradenia väzby sťažovateľa, krajský súd sa v napadnutom uznesení nestotožnil so záverom okresného súdu o možnosti nahradenia väzby sťažovateľa, pričom zdôraznil, že aby bolo možné väzbu sťažovateľa nahradiť miernejším prostriedkom, musí byť preukázané, že účel väzby možno týmto miernejším prostriedkom dosiahnuť. Krajský súd poukázal na to, že okresný súd v prvostupňovom väzobnom uznesení ako dôvod na možnosť nahradenia väzby sťažovateľa inými alternatívnymi prostriedkami uviedol na prvom mieste skutočnosť, že po tom, ako bolo vznesené obvinenie sťažovateľovi, do času rozhodovania o jeho väzbe došlo

k zmene Trestného zákona. Podľa názoru okresného súdu skutok kladený sťažovateľovi za vinu bol podľa uznesenia o obvinení a podľa obžaloby právne kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin, avšak vzhľadom na novelu Trestného zákona je nutné uvažovať eventuálne o nižšej právnej kvalifikácii žalovaného skutku, pričom na inom mieste prvostupňového uznesenia okresný súd uviedol, že do úvahy eventuálne prichádza právna kvalifikácia žalovaného skutku ako zločinu podľa § 173 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a j) Trestného zákona (účinného od 6. augusta 2024). Na druhej strane však okresný súd na inom mieste prvostupňového uznesenia zdôraznil, že trestná vec sťažovateľa je v zmysle obžalobnej právnej kvalifikácie vedená stále ako obzvlášť závažný zločin, pričom zmenu Trestného zákona spolu s inými okresným súdom uvedenými skutočnosťami je potrebné vo svojom súhrne považovať za tzv. výnimočnú okolnosť prípadu podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku, a preto nie je nevyhnutné trvať na ďalšom obmedzení osobnej slobody sťažovateľa. V súvislosti s uvedenými závermi okresného súdu v prvostupňovom väzobnom uznesení krajský súd v napadnutom uznesení konštatoval, že, čo sa týka právnej kvalifikácie žalovaného skutku, nie je možné v jednej úvahe poukazovať najprv na zmenu Trestného zákona, túto vyhodnotiť tak, že sa skutok „eventuálne“ kvalifikuje ako zločin, a potom súčasne ďalej uvažovať tak, že stále ide o trestný čin kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin, pri ktorom je v prípade zvažovania alternatív väzby nutné vysporiadať sa s existenciou výnimočných okolností prípadu. Zmena právnej úpravy takouto výnimočnou okolnosťou byť nemôže. Podľa názoru krajského súdu ide o logicky vnútorne odporujúcu si úvahu. K otázke právnej kvalifikácie žalovaného skutku a otázke významu zmeny právnej úpravy vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že k 6. augustu 2024, keď nadobudla účinnosť novela Trestného zákona, došlo po podaní obžaloby v priebehu konania pred súdom k zmene právnej úpravy, v zmysle ktorej prichádza do úvahy iná právna kvalifikácia skutku, ktorý je sťažovateľovi kladený za vinu a ktorý bol dosiaľ kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin. Krajský súd v tejto súvislosti konštatoval, že otázka skúmania a posudzovania právnej kvalifikácie stíhaného činu prioritne prináleží súdu prvého stupňa, ktorý rozhoduje o merite veci, teda o podanej obžalobe (o vine a treste či oslobodení sťažovateľa), ale vzhľadom na konanie o väzbe sťažovateľa, v rámci ktorého je súd povinný prehodnocovať a vyhodnotiť splnenie všetkých podmienok trvania väzby obvinenej (obžalovanej) osoby, sa v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o väzbe musí s touto otázkou (právnej kvalifikácie) vysporiadať aj súd rozhodujúci o väzbe. Neznamená to však, že súd konajúci o väzbe, v tomto prípade krajský súd, zaväzuje prvostupňový súd k zmene právnej kvalifikácie v ďalšom konaní o merite veci, teda v konaní o podanej obžalobe (pri konečnom rozhodovaní o vine a treste sťažovateľa). Vychádzajúc z týchto úvah, krajský súd v napadnutom uznesení konštatoval, že skutok, ktorý bol v zmysle podanej obžaloby právne kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin, by už bol kategorizovaný ako menej závažný trestný čin, teda zločin. V tomto kontexte už je tiež súd povinný posudzovať aj okolnosti rozhodné pre splnenie podmienok na ďalšie trvanie väzby, prípadne na možnosti náhrady inými, menej invazívnymi prostriedkami. Pri rozhodovaní o sťažnosti prokurátora krajský súd posúdil doterajšiu dobu trvania väzby v zmysle § 76 ods. 6 písm. b) Trestného poriadku a dospel k záveru, že celková dĺžka väzby nepresiahla ustanovenú lehotu. Krajský súd zároveň poukázal na to, že pri vyhodnocovaní možností nahradiť väzbu alternatívnymi inštitútmi nie je takýto postup podmienený nutnosťou existencie výnimočných okolností prípadu, pretože tieto sú podmienkou *sine qua non* v prípade obzvlášť závažných zločinov, nie zločinov. Avšak ani zmena právnej úpravy a konštatovanie, že z hľadiska

rozhodovania o väzbe obžalovaného je nutné posudzovať stíhaný skutok, pre ktorý je sťažovateľ väzobne stíhaný, ako zločin, v danom prípade nepredstavujú takú zmenu skutočností, ktorá by viedla k záveru o pominutí dôvodov väzby alebo záveru o možnosti nahradiť väzbu obžalovaného.

31. Nadväzujúc na uvedené, krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na to, že okresný súd pod skutočnosť odôvodňujúce nahradenie väzby sťažovateľa zaradil aj trestnú minulosť sťažovateľa, ktorú okresný súd vyhodnotil už len ako „*istú mieru sklonu správať sa v rozpore so zákonom aj v trestnoprávnej rovine*“, pričom zdôraznil, že predchádzajúce odsúdenia sú už zahladené, že má len jeden priestupkový záznam a že znalec u neho neobjektivoval syndróm závislosti od návykových látok, a teda že nie je z pohľadu zdravotného stavu predpoklad o potrebe sťažovateľa disponovať s drogami, navyše keď z dôvodu väzby nútene abstínuje od februára 2023. Krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že ak je osoba v nútenej abstinencii (v prípade sťažovateľa z dôvodu výkonu väzby), nemožno usudzovať, že nevyhnutne a logicky bude abstínovať aj po prepustení z väzby, prípadne že dosiahnuť abstinenciu na slobode bude pre takúto osobu ľahko dosiahnuteľné. Práve naopak, v prípade ak nejde o dobrovoľné rozhodnutie a nastavenie osoby, môže nasledovať po prepustení z väzby presne opačný efekt z hľadiska ďalšieho zneužívania drog takouto osobou.

32. Krajský súd v napadnutom uznesení taktiež poukázal na to, že okresný súd pod skutočnosť odôvodňujúce nahradenie väzby sťažovateľa podradil tiež pretrhané odberateľsko-dodávateľské vzťahy sťažovateľa. Krajský súd v súvislosti s touto otázkou (t. j. či odhalenie trestnej činnosti, teda začatie trestného stíhania a vzatie sťažovateľa do väzby, znemožňuje pokračovanie v páchaní takejto trestnej činnosti v prípade prepustenia sťažovateľa na slobodu ako následok narušenia väzieb s odberateľmi, ktorým mal sťažovateľ distribuovať drogy) poukázal na to, že spôsob, akým mali obžalovaní (vrátane sťažovateľa, pozn.) distribuovať drogy, počet osôb, ktoré mali byť ich odberateľmi, a čas, po aký mali takto predávať drogy, nenasvedčujú tomu, že vzatím do väzby a teda ich „odhalením“ sa tieto väzby narušili. Podľa názoru krajského súdu nemožno dôvodne predpokladať, že po prepustení obžalovaných z väzby je pokračovanie v tomto konaní a zabezpečovaní/zvyšovaní si životného štandardu predajom drog znemožnené. Navyše v danom prípade malo ísť o pomerne závažnú, rozsiahlu a svojím spôsobom prepracovanú drogovú trestnú činnosť, ktorá mala prinášať nemalé zisky, pričom obžalovaní mali byť v nej dobre ukotvení (poznajúc *modus operandi* vrátane dodávateľsko-odberateľských vzťahov), a preto je podľa názoru krajského súdu namieste sa domnievať, že by síce v inom obsadení, no na rovnakom princípe v prípade prepustenia na slobodu mohli pokračovať ďalej v jej páchaní. S úvahou okresného súdu o tom, že zrejme už nemožno uvažovať o obnovení obžalobne prezumovaného odberateľsko-dodávateľského reťazca s odkazom na to, že odberatelia už pred súdom vypovedali a potvrdili trestnú činnosť sťažovateľa, s odkazom na predpoklad racionálne sa správajúcich osôb s fungujúcim pudom aj právnej sebazáchovy a s odkazom na dopad trestného stíhania sťažovateľa na jeho reputáciu, sa krajský súd preto nestotožnil a dodal, že úvaha o predpoklade racionálneho správania u osôb obžalovaných z drogovej trestnej činnosti a ich odberateľov nie je namieste.

33. Vychádzajúc z uvedeného, krajský súd konštatoval, že osoba sťažovateľa nedáva záruku, že účel väzby možno dosiahnuť aj inak ako obmedzením osobnej slobody. Podľa názoru krajského súdu by prepustenie sťažovateľa na slobodu podstatným spôsobom zvyšovalo nebezpečenstvo jeho správania, ktoré viedlo k identifikácii dôvodu väzby, a to najmä s poukazom na jeho osobu, jeho trestnú minulosť, povahu prejednávaného prípadu, spôsob páchania trestnej činnosti a obavu

z pokračovania drogovej trestnej činnosti pozostávajúcej zo zadovažovania, prechovávanía a predávania drog ďalším užívateľom. Podľa názoru krajského súdu ak ani predchádzajúce odsúdenie sťažovateľa nespĺnilo svoj účel, tak niet dôvodu sa domnievať, že by z hľadiska účelu, ktorý sleduje tzv. preventívna väzba, splnili alternácie väzby svoj účel. Ak si obžalovaní zvykli na tento spôsob života a je u nich identifikovaný preventívny dôvod väzby, nemožno sa domnievať, že by využitie týchto inštitútov znamenalo zmenu v ich hodnotovom nastavení a zaužívanom spôsobe života. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa, že má prísľub do zamestnania od spoločnosti Dela Stone, krajský súd konštatoval, že z predloženého spisového materiálu nezistil, že by táto sťažovateľom prezentovaná skutočnosť bola podložená aj relevantným dokladom (napríklad preukazujúcim relevantný prísľub prijatia do zamestnania po prepustení na slobodu).

34. Pokiaľ ide o možnosť nahradenia väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nad ním, krajský súd konštatoval, že tento dohľad nie je nepretržitý (v zmysle osobný za stálej prítomnosti úradníka pri osobe sťažovateľa), a preto pri rozhodovaní musí súd vždy zvažovať, či nahradenie väzby preváži nad dôvodnou obavou vyjadrenou v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čo v prípade sťažovateľa podľa názoru krajského súdu nepreváži, keďže požiadavka verejného záujmu na zabránení v prípadnom konaní predpokladanom v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku jednoznačne prevažuje nad rešpektovaním osobnej slobody sťažovateľa. Krajský súd taktiež poukázal na to, že páchanie trestnej činnosti, z ktorej je sťažovateľ obžalovaný, je možné aj prostredníctvom tretích osôb, pričom ani prípadné monitorovanie pohybu sťažovateľa nedáva súdu prehľad o jeho konkrétnej činnosti v danom čase a mieste. Podľa názoru krajského súdu preto alternácie väzby ani vo vzájomnej kombinácii nie sú spôsobilé rozptýliť obavu z pokračovania v trestnej činnosti zo strany sťažovateľa, a tým dosiahnuť účel väzby. Pokiaľ ide o písomný sľub sťažovateľa, tento je podľa názoru krajského súdu ešte menej spôsobilým nástrojom dosiahnutia účelu väzby ako dohľad probačného a mediačného úradníka, a preto o ňom platia obdobné závery ako pri analýze vhodnosti dohľadu probačným a mediačným úradníkom. Písomný sľub navyše možno prijať len vtedy, ak možno dôvodne očakávať schopnosť, ochotu, spôsobilosť osoby, ktorá ho poskytuje, dodržať čo sľubuje. Podľa krajského súdu osoba sťažovateľa túto požiadavku nenapĺňa. Použitie tohto inštitútu považoval krajský súd za nespôsobilé v zabránení sťažovateľovi páchať trestnú činnosť inkriminovaného charakteru a napokon i za nedostatočné vzhľadom na osobu sťažovateľa, ktorý podľa názoru krajského súdu neprejavuje rešpekt k pravidlám a právnemu poriadku (záznamy v registri trestov, ako aj v registri priestupkov). Písomný sľub takýchto osôb nedáva záruku, že sa ich protiprávne konanie nebude opakovať.

35. Po ústavnom prieskume ústavnou sťažnosťou napadnutej časti uznesenia krajského súdu, ktorá sa týkala možnosti nahradenia väzby sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľove námietky neboli v súhrne spôsobilé spochybníť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa možnosťou zákonných náhrad väzby sťažovateľa ústavne akceptovateľne zaoberal, pričom skutočnosti, ktoré krajský súd prezentoval ako dôvody vylučujúce možnosť nahradenia väzby sťažovateľa miernejším opatrením, sa ústavnému súdu nejavia ako vágne a nepresvedčivé, práve naopak, hodnotí ich ako dostatočne konkrétne a zároveň výpovedné.

36. Možno tak zhrnúť, že väzobné rozhodovanie krajského súdu sa ústavnému súdu nejaví ako svojvoľné. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poskytol sťažovateľovi dostatočne konkrétne a náležité argumenty podporujúce zákonnosť postupu pri rozhodovaní o jeho väzbe,

pričom výklad, ktorý v súvislosti s aplikáciou príslušnej právnej úpravy v namietanom uznesení krajský súd prezentoval, nijako neodporuje zmyslu a účelu príslušných ustanovení Trestného poriadku upravujúcich postup pri rozhodovaní o väzbe. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci krajský súd, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa ich názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, IV. ÚS 226/2012). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

37. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu